

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

جواهر البلاغه

انشاء - مسند الیه

جلسه ۱۶

استاد رفعتی

نکته‌های بحث انشاء

نکته اول: گاهی خبر به جای انشاء بیان می‌شود، برای اغراض متعددی، من جمله:

- ۱- تفاعل: هداک الله لصالح الأعمال.
- ۲- احتراز از صورت امر؛ بخاطر ادب و احترام (درجایی که امر به لام باشد): رحم الله فلانا.
- ۳- اشاره به آسانی مطلوب: تأخذون بنواصیهم و تنزلونهم من صیاصیهم.
- ۴- مبالغه در طلب، برای تقاضای سرعت در امتثال: و إذ أخذنا میثاقکم لا تسفکون دمائکم.
- ۵- اظهار رغبت: رزقنی الله لقاءه.

نکته دوم: گاهی انشاء به جای خبر قرار می‌گیرد برای اغراض متعددی، مثل:

- ۱- نشان دادن اهمیت و جایگاه یک امر: من کذب علی متعمداً فلیتبوا مقعده من النار.
- ۲- فرق گذاشتن بین دو امر: إن نقول إلا اعتراضاً بعض آلهتنا بسوء قال إني أشهد الله و أشهدوا أني بریء مما تشركون من دونه.

نکته سوم: احکام انشاء، همانند احکامی است که برای خبر گفته شده و خواهد شد.

نکته چهارم: امر، نهی و استفهام، غیر از اغراضی که ذکر شد، برای اغراض دیگر نیز استفاده می‌شوند که درک آنها به عهده ذوق سلیم و سیاق کلام است؛ و این استعمال، مزیت بلاغی دارد.

ذکر مسند الیه

موارد رجحان ذکر مسند الیه:

- ۱- اختصاص: اولئک علی هدی من ربهم و اولئک هم المفلحون.
- ۲- عدم اعتماد به قرینه: سعدٌ نعم الزعیم.